

Belgisch-Nederlands Boekbandengenootschap

nieuwsbrief - nummer 12 - februari 2023

De interesse voor de materialiteit van het boek is de voorbije jaren sterk toegenomen. Dat blijkt niet alleen uit de mijlpaal die het Belgisch-Nederlands Boekbandengenootschap in 2022 bereikte (100 leden!), maar ook uit de onrust in de boek- en papierhistorische wereld toen de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag in 2021 besloot de conservatoren voor de papier- en boekbandencollecties niet op te volgen na hun pensionering. Uit gesprekken die het Boekbandengenootschap organiseerde tussen de KB en tien boek- en papierhistorische verenigingen kristalliseerde een uniek samenwerkingsverband dat op 10 maart haar eerste symposium presenteert: de eerste **Dag van de materialiteit**. De 75 beschikbare plaatsen bleken binnen één dag al volzet te zijn. Dit is een duidelijk signaal dat verenigingen als het Boekbandengenootschap een belangrijke functie vervullen en ook de komende jaren nog relevant zullen zijn.

Voor 2023 hebben we een goed gevuld programma opgesteld. Wij kijken ernaar uit jullie op een van de vele activiteiten te mogen begroeten!

Heeft u zelf een voorstel of een bijdrage voor de nieuwsbrief? Stuur ons een berichtje via info@boekbandengenootschap.nl.

Het bestuur

P.S. Een nieuwsbrief gemist? Ze staan allemaal op onze [website](#).

Algemene Ledenvergadering 2023: Gent

Het bestuur is verheugd om te kunnen meedelen dat we op **vrijdag 14 april** voor de Algemene Ledenvergadering 2023 te gast zijn in de Universiteitsbibliotheek Gent, in de welbekende Boekenoren. Collectiebeheerder **Hendrik Defoort** is die dag onze gastheer.

Er wordt een dagprogramma in de steigers geplaatst met in ochtend de Algemene Ledenvergadering en in de namiddag een focus op en een bezoek aan de bibliotheek en haar collecties. De Boekenatoren van de Universiteit Gent is vorig jaar heropend na een negen jaar durende restauratie en renovatie. De toren is in de jaren 1930 ontworpen door architect **Henry Van de Velde** (1863-1957), die eveneens bekend is om zijn art-nouveaoboekbanden. Naast het gebouwen zullen ook de restauratie en de spectaculaire verhuisoperatie voor de boeken aan bod komen.

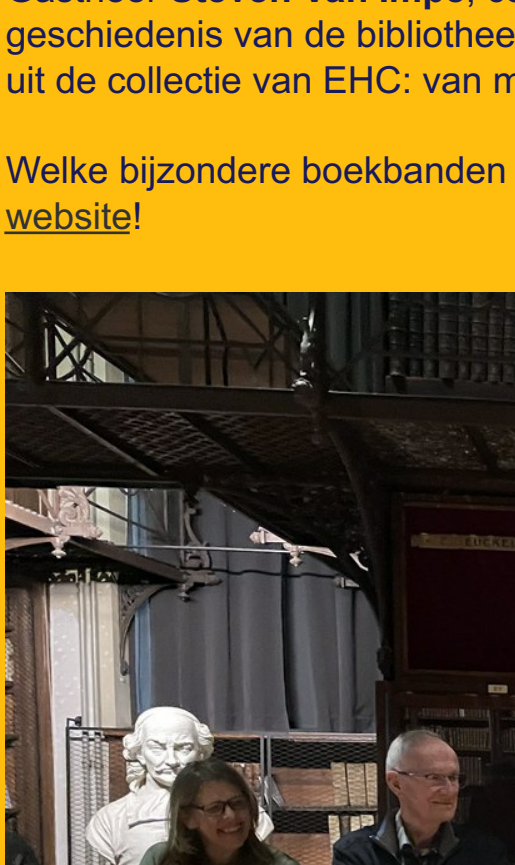
Aan het programma wordt momenteel gewerkt, maar een ding is alvast zeker: het wordt zeer de moeite waard. Save the date!

Contributie 2023

In deze nieuwsbrief kunt u lezen welke activiteiten we voor u in 2023 gepland hebben. Voor het realiseren van al deze activiteiten en initiatieven zijn we afhankelijk van de jaarlijkse bijdrage van onze leden. Daarom verzoeken wij u - indien u dat nog niet heeft gedaan - de jaarlijkse contributie spoedig te betalen.

U kunt de jaarlijkse contributie van € 25 overmaken op rekening NL19 RABO 0300 0400 16 ten name van het Belgisch-Nederlands Boekbandengenootschap o.v.v. contributie 2023. Leden die de contributie betalen op naam van een organisatie of bedrijf worden verzocht tevens de naam van de contribuant te vermelden.

Veranderingen in het bestuur

Eind oktober 2022 heeft **Elizabet Nijhoff Asser** na vier jaar voorzitterschap van het Belgisch-Nederlands Boekbandengenootschap (vanaf 24 oktober 2018) het stokje doorgegeven aan **Daniël Ermens**, die sinds enkele jaren al vicevoorzitter was. Niet alleen de zichtbaarheid van boekbandencollecties lag **Elizabet** nauw aan het hart, maar ook de zichtbaarheid van het genootschap zelf. De sociale media van het genootschap en de nieuwsbrief werden een vaste waarde, met als resultaat dat het genootschap een sterke groei kende. In het najaar van 2022 werd zelfs de kaap van 100 leden bereikt. Ook hebben we snel kunnen inzetten op virtuele evenementen tijdens de coronaperiode. Als redacteur verzorgde **Elizabet** de mooie afscheidscadeau die werd aan geboden aan **Rens Top** bij zijn pensionering en waarin veel leden van het Boekbandengenootschap een bijdrage hebben geplaatst. **Elizabet** was bovendien de initiatiefnemer om met de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag in dialoog te gaan toen de positie van conservator boekbanden niet werd opgevolgd na de pensionering van **Rens**. Dit heeft geleid tot de Dag van de materialiteit die op 10 maart 2023 zal plaatsvinden, en waarover u in deze nieuwsbrief meer leest. We bedanken **Elizabet** voor al haar inzet en zijn blij dat ze nog deel uit blijft maken van het bestuur.

Daniël Ermens is boekhistoricus, gespecialiseerd in middeleeuwse handschriften, en boekbinder. Hij is de bedenker en hoofdredacteur van de nieuwsbrieven van het Boekbandengenootschap. Hij is verbonden aan de Universiteit Antwerpen waar hij als assistent-conservator projectleider is bij de ontsluiting van de prentencollectie van het Ruusbroecgenootschap en als stafmedewerker Academisch Erfgoed instaat voor de inventarisering, de ontsluiting en het beheer van het erfgoed van de universiteit. Hij is een bevogden ambassadeur voor het belang van de studie en de conservatie van de boekband. **Daniël** wacht de verantwoordelijke taak om in 2024 als voorzitter de veertigste verjaardag van het Boekbandengenootschap op gepaste wijze te vieren.

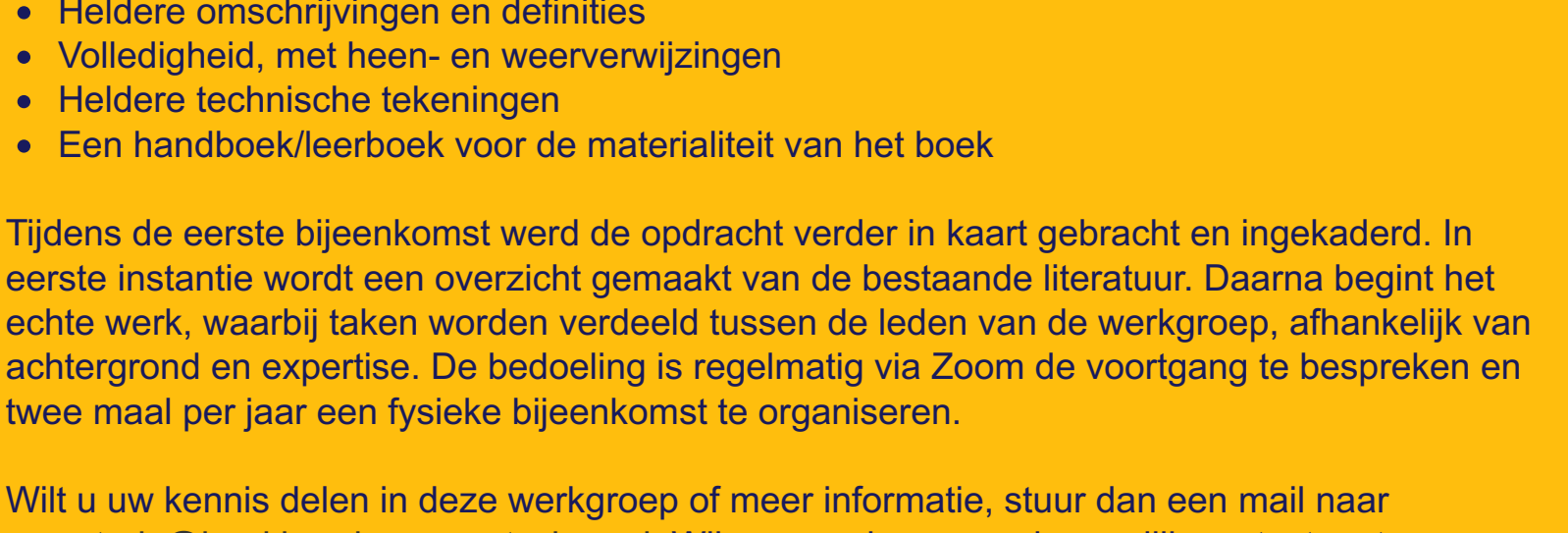
Emy Thorissen neemt vanaf januari 2023 de positie van vicevoorzitter van **Daniël** over. **Emy** is van huis uit kunsthistoricus, gespecialiseerd in negentiende- en twintigste-eeuwse architectuur en met name in De Stijl en het Bauhaus. Als conservator Oude en Bijzondere Collecties is ze verantwoordelijk voor de erfgoedcollecties van zowel de Brabant-Collectie als Universiteitsbibliotheek Tilburg. Wat betreft de boekband heeft ze een voorliefde voor sierpapier en uitgeververbanden, vooral uit de periode van de Art Nouveau en Art Deco.

Verslag bezoek aan de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience

Op vrijdagmiddag 4 november 2022 bracht een dertigtal leden van het Belgisch-Nederlands Boekbandengenootschap een bezoek aan de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience (EHC) in Antwerpen; de bibliotheek voor Nederlandse taal, cultuur en geschiedenis van Vlaanderen. We waren te gast in de Nottebohmzaal: een prachtige bibliotheekruimte, die negentiende-eeuwse grandeur uitademt.

Gastheer **Steven Van Impe**, conservator oude drukken, gaf een korte inleiding over de geschiedenis van de bibliotheek, gevolgd door een *show and tell* aan de hand van boekbanden uit de collectie van EHC; van midden zestiende eeuw tot heden.

Welke bijzondere boekbanden wij in EHC te zien hebben gekregen? Bekijk het verslag op onze [website](#)!

Eerste Dag van de materialiteit - (On)zichtbare collecties: het verhaal van het materiaal

Op vrijdag 10 maart vindt de eerste Dag van de materialiteit plaats in de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag. Dit symposium is het resultaat van het overleg dat de boekhistorische en papierhistorische verenigingen in 2022 met de Koninklijke Bibliotheek hebben gehad naar aanleiding van het verdwijnen van de functies van de conservator van de boekbanden en de conservator van de papiercollectie.

Wij zijn verheugd dat we op korte termijn dit symposium hebben kunnen organiseren in samenwerking met de Nederlandse Boekhistorische Vereniging, de Stichting Handboekbinden, de Stichting Papiergeschiedenis Nederland en de KB Nationale Bibliotheek.

Tijdens het symposium 'Onzichtbare collecties: het verhaal van het materiaal' geven acht sprekers hun visie op de zorg voor collecties die verweesd dreigen te raken of 'onzichtbaar' zijn door het ontbreken van kennis of bewustzijn. Er zijn ook drie 'schouwen' ingepland waarbij materiaal uit de KB-collectie en andere verzamelingen wordt getoond en besproken. Het programma wordt afgesloten met een plenaire discussie.

Het volledige programma vindt u op onze [website](#).

Helaas: Wegens grote belangstelling is het niet meer mogelijk in te schrijven voor dit symposium. Door de mogelijkheid om tijdens het symposium 'echte' objecten te bekijken, kunnen er maar 75 personen worden toegelaten.

Werkgroep Aanpassing Kneep & Binding van start

Op 28 oktober 2022 vond in Tilburg de kick off plaats van de Werkgroep Aanpassing Kneep & Binding, kortweg WAK. Deelnemers aan de nieuwsbrieven zijn **Daan Bargerbos**, **Astrid Beckers**, **Jan Bosch**, **Leanne de Wit**, **Dirk Demeulenaere**, **Nick Pouls**, **Els Rolle** en **Bart Roosen**, een diverse groep met verschillende achtergronden en expertise. **Gijs Wirtel** heeft aangeboden kritische mee te lezen. Voorlopig zullen **Jan Bosch** en **Leanne de Wit** het werk van deze werkgroep coördineren. Omdat **Jan Pauwels** te drukke werkzaamheden heeft, is besloten de Werkgroep Industriële Boekbanden later van start te laten gaan.

De doelstellingen van de WAK zijn:

- Kneep & Binding uitbreiden met de periode na 1830
- De oude uitgave waar nodig actualiseren
- Het verder uitwerken van de 'losse eindjes' (leeshulpen, sluitingen en beslag, materialen)
- Indien mogelijk het toevoegen van een indicatie van de periode wanneer een bepaalde constructie gebruikelijk was
- Het toevoegen van nog niet beschreven typen boekbanden
- Een hoofdstuk over kartonnage

De beschrijving van de constructie staat centraal. Dat is het eigene van Kneep & Binding: niet het proces beschrijven, wel het object en zijn onderdelen, de uiterlijke kenmerken. De sterke punten uit Kneep & Binding blijven behouden:

- Terminologie van de boekconstructie
- Eenduidige, uniforme termen en de anderstalige equivalenten
- Heldere omschrijvingen en definities
- Volledigheid, met heen- en weervervijzingen
- Heldere technische tekeningen
- Een handboek/leerboek voor de materialiteit van het boek

Tijdens de eerste bijeenkomst werd de opdracht verder in kaart gebracht en ingekaderd. In eerste instantie wordt een overzicht gemaakt van de bestaande literatuur. Daarna begint het echte werk, waarbij taken worden verdeeld tussen de leden van de werkgroep, afhankelijk van achtergrond en expertise. De bedoeling is regelmatig via Zoom de voortgang te bespreken en twee maal per jaar een fysieke bijeenkomst te organiseren.

Wilt u uw kennis delen in deze werkgroep of meer informatie, stuur dan een mail naar secretaris@boekbandengenootschap.nl. Wij nemen dan zo snel mogelijk contact met u op.

mmmonk.be

Eén klik en je wandelt binnen in de vier rijkste middeleeuwse abdijbibliotheken in Vlaanderen. Dit klinkt als een vreemde Vlaanderspraatje, maar voor wie surft naar www.mmmonk.be liggen wel degelijk 820 middeleeuwse manuscripten op hem/haar te wachten. MMMonk ontsluit immers, via de meest geavanceerde technologie (iiif), de bewaarde handschriften uit de voormalige librijen van de benedictijnenabdijen Sint-Pieters en Sint-Baafs in Gent en de cisterciënzerabdijen Ten Duinen en Ter Doest, aanvankelijk in Koksijde en Lissewege.

Over het hoe en het waarom, daar lees je alles over op de website. Maar boekbandenliefhebbers, die zullen niet kunnen wachten en vinden gemakkelijk hun weg naar de iiif-beelden van de manuscripten waar de band (inclusief telkens het voor- en nawerk) van elk handschrift de volle aandacht krijgt. Meteen ligt hier meer dan vijfhonderd jaar boekbandgeschiedenis voor het grijpen, overwegend Vlaams bindwerk.

Aandachtspunten zijn de dubbel beklede vroege cisterciënzerbanden met zeehondenhuid als bovenbekleding uit de twaalfde eeuw en de rijke stempelversiering op ledereen banden van de late middeleeuwen. Dat deze abdijen als intellectuele centra ook ingebedden boeken uit alle windstreken naar zich toe haalden, laat binnen deze collectie vergelijkend onderzoek toe.

Mmmonk.be is een zoek naar het boekbandenonderzoek in onze regio en nu al wordt uitgekeken naar de output. Twee voorbeelden geven alvast een voorsmaakje. Op mmmonk.be vind je een presentatie (Mmmonk-school, december 2022) van **Astrid Beckers** over middeleeuwse boekbanden, "An Introduction to Medieval Bookbindings". En **July Van Malderen** zorgde voor de virtuele rondleiding 'Kapitalen op Gotische banden', met daaraan gelinkt een heuse quiz. Zin om in al dat materiaal te duiken en zelf een virtuele rondleiding in elkaar te puzzelen? Het Mmmonk-team zal je dankbaar zijn.

Foto's: (boven) Gent, Sint-Baaskapittel, nr. 10 (Hs. 9210) en (onder) Brugge, Grootseminarie, 022/007.

Sierpapier: van almanakjes naar hedendaagse papierdecoratie

en 19de eeuw, bewaard in voorlopige 'banden' van eigentijdse sierpapier. Margots fascinateert voor deze papieren anno 1800 gaat alle richtingen uit: motieven, gebruik, techniek. Om dit uit te diepen, is er nog alle tijd. In eerste instantie creëerde Margot nu een hedendaagse reeks 'sierpapieren', geïnspireerd op de 'almanakkaftjes' uit de Openbare Bibliotheek. Je vindt deze reeks in de gloednieuwe shop van **Handmade Brugge**, gehuisvest in het Sashuis aan het Brugse minnewater. Op zich al een bezoekje waard, en al helemaal in combinatie met een workshop van Margot of met een workshop handboekbinden, papierscheppen of kalligrafie.

Agenda

Activiteiten van het Boekbandengenootschap

10 maart 2023 - Eerste Dag van de materialiteit: Onzichtbare collecties, het verhaal van het materiaal - Koninklijke Bibliotheek - Den Haag - [Elizabet Nijhoff Asser](#)

15 april 2023 - Algemene Ledenvergadering van het genootschap - Gent - [Ludo Vandamme](#) en [Elizabet Nijhoff Asser](#)

16 juni 2023 - Bezoek aan klooster Sint-Agatha - [Emy Thorissen](#)

12-14 oktober 2023 - 26. Jahrestagung der AEB - Universiteitsbibliotheek Tilburg - Tilburg - [Emy Thorissen](#)

Najaar 2023 - Dubbelbezoek: Museum Plantin-Moretus en Bibliotheek Eddy Kerssens - Antwerpen - [Daniël Ermens](#) en [Emy Thorissen](#)

Symposia, studiedagen en lezingen

11 maart 2023 - [Grafeinsymposium](#) - Centraal Museum - Utrecht

Tentoonstellingen in België en Nederland (en de VS)

* **Vanaf 18 augustus 2022** - **Huis van levende boeken**: De Bibliotheca Philosophica Hermetica

- The Embassy of the Free Mind - Amsterdam

*** **12 februari - 30 april 2023** - **Design-a-book: vernieuwing en experiment in België** - Wittockiana - Brussel

Beurzen

23 april 2023 - [Boekbindbeurs](#) - 't Bauhuis - Sint-Niklaas

(naam) = betrokken lid BNB
*** = boekbandenaanrader

Social media

Wie ons nog niet volgt op Facebook, Twitter of Instagram heeft vanaf **maart** een goede reden om dat wel te doen. Dan starten namelijk de twee nieuwe social media content managers van het Boekbandengenootschap, **Birgit Ampe** en **July Van Malderen**, aan hun queeste naar likes en volgers. Zij zullen voor het Bandengenootschap wekelijks een of twee nieuwe berichten via deze kanalen verspreiden.

Een half jaar lang zullen zij tweeten en posten over bijzondere boekbanden uit een bepaalde collectie. De eerste collectie die zij bezocht hebben, is de Openbare Bibliotheek in Brugge, een bibliotheek waar ze beiden hun weg goed kennen. In de toekomst zullen onze social media content managers ook andere bibliotheken in Nederland en België bezoeken. Op het programma staan onder andere al de Universiteitsbibliotheken van Tilburg en Antwerpen.

Foto's: Klaviertjes op de sneed van Ms. Brugges, Openbare Bibliotheek 762 en een kogelinslag in GGA 345.

Kwesties

Het Boekbandengenootschap is voor veel leden een platform waar ze informatie over boekbanden kunnen vinden en kunnen delen. Regelmatic wij vragen van de leden over bepaalde 'kwesties', zoals literatuur over een bepaald onderwerp, informatie over een bepaalde binding of contactadvertenties voor boekbandonderzoekers. Daarom heeft de nieuwsbrief voortaan de rubriek: **Kwesties**.

Wie een vraag heeft, kan deze in de nieuwsbrief laten opnemen. Reacties op deze vraag worden met alle leden gedeeld.

De Kwesties uit nieuwsbrief 11:

1) Welke tips hebben de leden om tijdens de energie- en klimaatcrisis **duurzaam** met boekbanden om te gaan? Hoe kan je duurzaam een boek binden? Zijn er energiebespaartips voor binders en restauratoren? Zijn er duurzame en diervrije alternatieve bekledingsmaterialen voor boekbanden? Wat is de duurzaamste manier op een boek te publiceren? Welke temperatuur houd je aan in je atelier of bibliotheek?

Op deze kwestie hebben we nog geen reacties ontvangen.

2) Het aantal gedigitaliseerde boeken dat online te vinden is, neemt elke dag toe. Helaas zijn dit vrijwel altijd platte scans, die het gedetailleerde reliëf van een band meestal niet duidelijk weergeven. Zouden het onderaard is het leuk om eens een boek rond te kunnen draaien op een computerscherm, maar heeft het ook een wetenschappelijke meerwaarde (die de hogere scankosten rechtvaardigd)? Welke onderzoeksvragen zouden met deze scans aangepakt kunnen worden?

Astrid Beckers onderkent vijf voordelen van 3D-scans van boekbanden. Op onze [website](#) kunt u ze allemaal lezen.

De nieuwe kwestie:

Er zijn in Nederland en België honderden musea. Sommigen krijgen van focussen op materialiteit, ambachten of technieken. Er bestaan bijvoorbeeld drukkerijmusea, glasmusea en textielmusea en met het **Wittockiana** hebben we in de Lage Landen ook een boekbandmuseum. Maar wat als we het **boekbandmuseum** zouden willen oprichten dat niet alleen op het kunstzinnige resultaat focust, maar ook op de techniek, hoe zou dat museum er dan uit moeten zien?

Stuur uw antwoorden of uw eigen kwesties naar: info@boekbandengenootschap.nl.

Even voorstellen

Mijn naam is **Tjamke Snijders**. Mijn boekbandverhaal begint in de zomer van 1998, toen ik op een Portugese camping gefascineerd raakte door de felle middeleeuwen van **Johan Huizinga**, met haar klokkegebeier, levendige kleuren en prachtige miniaturen. Niet veel later lieten de Leidse colleges van **Wim Blockmans** en **Peter Hoppenbrouwers** me een heel andere, meer genuanceerde middeleeuwen kennen. Mijn fascinatie voor de periode tussen 900 en 1600 nam daardoor alleen maar toe.

Na een tussenstop aan de Rutgers University - New Brunswick (NJ, USA) begon ik vol enthousiasme in Gent aan een doctoraat over middeleeuwse handschriften. Vier jaar lang onderzocht ik de manier waarop hoogmiddeleeuwse monniken hun handschriften vormgaven naargelang de gebruikcontext die ze voorzagen, en de manier waarop ze daarmee experimenteerden met witruimte, kolommen, verlichting, schriftsoorten en

bindwijzen. Dit onderzoek heeft me geleerd om handschriften minutueus te bekijken en ze te analyseren als materiële objecten. Als postdoc boek- en bibliotheekgeschiedenis kwam dat natuurlijk goed van pas.

In 2017 ben ik dan gaan werken voor KU Leuven Bibliotheken Bijzondere Collecties, eerst als collectie-expert en sinds 2020 als diensthoofd. Heel veel middeleeuwse handschriften hebben we niet meer – daarvoor zijn we te vaak afgebrad – zodat ik andere uitdagingen moest zoeken voor mijn interesse in de materialiteit van boeken. Ik denk dat een rondleiding door **Daniël Ermens** in het Ruusbroecgenootschap me voor het eerst op het spoor van boekbanden heeft gezet. Vroegmoderne boekbanden hebben we natuurlijk in overvloed! Niet veel later kreeg ik de kans om de weeklange cursus van **Nicholas Pickwoad** over Europese boekbanden te volgen en was ik definitief vertrokken.

Als hoofd van Bijzondere Collecties is er altijd een hoop te doen, zodat ik te weinig tijd heb om mijn kennis over boekbanden zo grondig uit te bouwen als ik graag zou willen. Toen ik in 2022 lid werd van het Boekbandengenootschap was dat dan ook niet zozeer om mijn beperkte kennis met anderen te kunnen delen, maar juist in de hoop om een heleboel bij te kunnen leren. Hopelijk kan ik, met de kennis die ik in dit gezelschap opdoe, toekomstige generaties studenten warm maken voor boeken en boekbanden, want het is een aspect van onze collecties dat smeekt om eindelijk eens grondig onderzoek te worden. Daarnaast zou ik graag de verbindende schakel zijn tussen KU Leuven Bibliotheken en iedereen die geïnteresseerd is in onderzoek naar boekbanden; ieder lid van het genootschap is ten allen tijden welkom voor een rondleiding door de bibliotheek of een bezoek aan onze leeszaal. Hopelijk tot heel binnenkort, op een activiteit van het boekbandengenootschap of in KU Leuven Bibliotheken!

Even voorstellen

Mijn naam is **Daan Bargerbos**. Ik kan me niet herinneren ooit zonder boeken te zijn geweest. Van kinds af aan ben ik gestimuleerd veel te lezen en ook verzamelde ik als klein jochie al boeken. Als jonge tiener in Den Haag wist ik al snel de weg naar De Slegte te vinden. Daar vond ik de boeken die pasten bij opneenvolgende hobbies als sterrenkunde, goochelen en schaken. Toen ik theologie ging studeren aan de Universiteit van Amsterdam verschoof de interesse en wist ik inmiddels ook al lang de weg naar andere antiquaraten te vinden.

In 2009 bedacht ik me dat ik niet eens wist hoe een boek precies in elkaar zit. Met een dagelijkse cursus boekbanden van elke zaterdag denk ik dat probleem te kunnen tackelen. Al na de eerste dag was ik volkomen verkocht: **Henk Francino** in Deventer was mijn leraar en hij heeft me de liefde voor het boekbinden bijgebracht. Die liefdebeery is in de loop der jaren gevoed in het contact met andere liefhebbers en met name in het Boekbindgenootschap De Stedendriehoek. Intussen heb ik de VakOpleiding HandBoekbinden (VOHB) in Hilversum gevolgd bij **Hans Pieterse** en **Judith van Daal**. Dit jaar ben ik daar begonnen met de opleiding Boekrestauratie.

Er is door het boekbinden een wereld voor me open gegaan. En het fascinerende is dat er nog steeds zoveel meer valt te ontdekken. Ik geniet van de verhalen van mensen met allerlei boek-gerelateerde interesses. Gaandeweg is de verzameling boeken gegroeid en uitgebreid naar diverse andere terreinen. Naast boeken die te maken hebben met boekbinden staat de belangstelling voor de boekband centraal. Het enthousiasme van **Gijs Wirtel**, groots boekbinder en kundig verzamelaar van linnen banden, heeft me verder aangespoord op beide terreinen. Ik verzamel boekbandontwerpen van **P.A.H. Hofman**, en het zijn de namen van **Tine Baanders**, **Fré Cohen** en **Ella Riemersma** die daarna het eerst boven komen.

In het Belgisch-Nederlands Boekbandengenootschap hoop ik door de contacten met andere boekenliefhebbers de ontdekkingsreis in alle breedte te verkennen.

Foto: Boekband ontworpen door P.A.H. Hofman, privé-collectie Daan Bargerbos.

Contact

Voor het aanmelden van tentoonstellingen en congressen voor deze nieuwsbrief kunt u contact met ons communicatieteam (**Daniël Ermens**, **Emy Thorissen** en **Ludo Vandamme**) opnemen via: info@boekbandengenootschap.nl. Voor vragen naar het bestuur of om lid te worden van het Belgisch-Nederlands Boekbandengenootschap, kunt u terecht bij **Astrid Beckers** via: secretaris@boekbandengenootschap.nl. Bij vragen over financiële zaken en het lidgeld helpt **Jan Bosch** u graag verder via: penningmeester@boekbandengenootschap.nl.

Website - Weblog - Facebook - Twitter - Instagram

Deze e-mail is verzonden aan {{email}}. • Als u geen nieuwsbrief meer wilt ontvangen, kunt u zich [hier afmelden](#). • U kunt ook uw [gegevens inzien en wijzigen](#). • Voor een goede ontvangst voegt u info@boekbandengenootschap.nl toe aan uw adresboek.

